

Список використаних джерел

1. Гайдучок П. П. Публічне управління в умовах невизначеності: теорія та практика адаптивності. *Економіка та держава*. 2022. № 4. С. 12–18.
2. Цифрове врядування: монографія / [О. В. Карпенко та ін.]; за ред. О. В. Карпенка. Київ: Ідея Принт, 2020. 336 с.
3. Bauman Z. *Liquid Modernity*. Cambridge: Polity Press, 2000. 240 p.
4. Beck U. *World at Risk*. Cambridge: Polity Press, 2009. 269 p.
5. Dunleavy P. *Digital Era Governance: IT Corporations, the State, and e-Government*. Oxford: Oxford University Press, 2016. 304 p.
6. Jessop B. *The State: Past, Present, Future*. Cambridge: Polity Press, 2016. 256 p.
7. Schwab K. *The Fourth Industrial Revolution*. World Economic Forum, 2017. 192 p.
8. Standing G. *The Precariat: The New Dangerous Class*. London: Bloomsbury Academic, 2011. 198 p.
9. Zuboff S. *The Age of Surveillance Capitalism: The Fight for a Human Future at the New Frontier of Power*. New York: PublicAffairs, 2019. 704 p.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВПЛИВУ ПРОГРАМ INTERREG НА СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ

Сиромолот Едуард

здобувач третього рівня вищої освіти

кафедри державного управління,

публічного адміністрування та економічної політики,

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

ORCID: 0009-0006-0118-4237

Моніторингові звіти Європейської комісії щодо виконання Україною передвступних зобов'язань (Acquis) як країни кандидата у члени Європейського Союзу (ЄС) надають розгорнуті рекомендації щодо виконання євроінтеграційних завдань, які важливо використовувати у процесі стратегічного планування регіонального розвитку України. Вони є компонентом розробки положень політик місцевого та регіонального управління соціально-економічними процесами з відокремленням тематичних дій як складової публічного управління розвитком територій та євроінтеграційного процесу з синхронізації і гармонізації саме нормативно-правових документів і кращих практик реалізації діючих політик ЄС.

Одним із важливих ідентифікованих тематичних дій, визначених у звіті Європейської комісії за 2024 рік, є завдання щодо встановлення зв'язків з європейськими групами територіального співробітництва для інтегрованого територіального багаторівневого управління в різних політичних інструментах, зокрема у програмах Interreg як демонстрації поступового наближення України до стандартів регіональної політики ЄС [1, с. 90].

Для виконання громадами та регіонами України цієї тематичної дії необхідно розробити матрицю управлінських рішень, яка стане підґрунтям для форму-

вання окремої секторальної політики на рівні територіальних громад України та посилить їх адміністративну спроможність через їх участь у розвитку регіонального співробітництва та організації територіальної співпраці в рамках програм Interreg.

Тому метою проведеного дослідження є ідентифікація управлінських рішень для розробки секторальної політики участі громад України у програмах Interreg через посилення співпраці та багаторівневого управління з європейськими групами територіального співробітництва.

Розв'язання зазначеного завдання лежить у площині проведення експертизи новітнього законодавства України щодо розвитку міжнародного територіального співробітництва з погляду історії розвитку політики територіальної згуртованості ЄС та створення її ключового інструменту «Європейське територіальне співробітництво» як сукупності різноманітних програм Interreg для розвитку різноманітних особливостей територій ЄС, а саме транскордонних, транснаціональних та міжрегіональних, і виникнення нового соціально-економічного утворення ЄС – європейських груп територіального співробітництва для зміцнення економічної, соціальної та територіальної згуртованості ЄС.

У проведеному дослідженні [2, с. 60] розкрито сучасну особливість процесу публічного управління розвитком територій, а саме виникнення функціональних типів територій, нових суб'єктів регіональної політики Європейського Союзу та наслідок процесу удосконалення політики соціальної, економічної та територіальної згуртованості ЄС.

Новітнє законодавство України вперше акцентує увагу на розвитку міжнародного територіального співробітництва громад та регіонів України [3] та на його особливостях розвитку, а саме міжтериторіальному, транскордонному і транснаціональному співробітництві.

На наш погляд, поява вищезазначеного нормативно-правового документу дає можливість говорити про розвиток українського територіального співробітництва як секторальної політики, що має спільні подібності з європейським територіальним співробітництвом (Interreg) та розглядаються нами як пріоритет та тематична дія євроінтеграційного процесу удосконалення регіональної політики України та політики територіальної згуртованості ЄС [4].

Актуальність розробки секторальної бюджетної підтримки для здійснення реформ і політик зближення України та ЄС у межах укладених угод про співробітництво проаналізовано у цьому дослідженні [5].

У збірнику, присвяченому 25-ти річчю створення програми Interreg [6], визначено, що першими формами транскордонного співробітництва, що виникли з кінця 1950 років між європейськими прикордонними регіонами, стали єврорегіони, а транскордонне співробітництво є впливовим фактором європейської єдності

та інтеграції зі своєю унікальною історією розвитку, різноманітністю, складністю, своїми відмінними географічними та політичними особливостями. У 1990 році було створено програму Interreg, яка є сукупністю з 86 різноманітних напрямів [7] за чотирма типами підтримки регіонів, а саме транскордонної, транснаціональної, міжрегіональної співпраці регіонів та співпраці найвіддаленіших регіонів, що стала втіленням поняття «європейське територіальне співробітництво» [8].

Участь упродовж 20 років українських громад та регіонів у програмі Interreg дала змогу реалізувати 172 проекти на суму понад 123 млн. євро [9], що було обумовлено існуючими можливостями доступу українських громад та регіонів до програм Interreg [10], що посилює їхню адміністративну та інституційну спроможність участі у програмах ЄС та створенні відповідного інструментарію публічного управління розвитком територій для управління коштами ЄС відповідно до 22 Acquis «Регіональна політика та координація структурних інструментів» Кластеру 6: Ресурси, сільське господарство та згуртованість.

У 2006 році була визначена процедура правового регулювання створення нового суб'єкту регіонального розвитку в ЄС – європейська група територіального співробітництва для розвитку транскордонного співробітництва, транснаціональної та міжрегіональної співпраці та європейської інтеграції європейських прикордонних регіонів [11].

Перша Європейська група територіального співробітництва Гранд-Регіон, яка стала керуючим органом програми Interreg IV A Гранд-Регіон, була створена у 2010 році [12].

Для просування Європейських груп територіального співробітництва (EGTC) на європейському континенті, Європейський Комітет регіонів створив Платформу EGTC, яка функціонувала до 2024 року [13].

У 2024 році Європейський комітет регіонів разом з Асоціацією європейських прикордонних регіонів (AEBR), Транскордонною оперативною місією (MOT) та Центральноєвропейською службою сприяння транскордонним ініціативам (CESCI, Угорщина), створив Європейську транскордонну платформу за участю прикордонних та транскордонних міст та регіонів, європейських груп територіального співробітництва, єврорегіонів, євроміст та євrorайонів, транскордонних робочих спільнот, асоціацій та дослідницьких інститутів. Сферою діяльності яких є розвиток транскордонного співробітництва для визначення потреб розвитку прикордонних громад із транскордонними зацікавленими сторонами, організація взаємодії з інституціями ЄС через Європейський комітет регіонів для створення механізму подолання перешкод у розвитку транскордонного, міжрегіонального та транснаціонального співробітництва прикордонних регіонів.

З 12 по 14 листопада 2025 року у м. Гориція, Італія, відбулися щорічні заходи AEBR та друга щорічна зустріч Європейської транскордонної платформи за

участю понад 80 діючих EGTC з питань обміну досвідом та практик участі EGTC у програмах Interreg та майбутніх перспектив розвитку EGTC [14].

12 листопада 2013 року АЕВР створив Інформаційний центр АЕВР у ХНЕУ ім. С. Кузнеця для посилення співпраці між українськими прикордонними регіонами та єврорегіонами, ґрунтуючись на тривалому досвіді тематичної співпраці з Харківською областю, яка розпочалася з 2004 року та складає зараз понад 20 років плідної співпраці.

Враховуючи співпрацю з АЕВР та участь АЕВР у Європейській транскордонній платформі, накопичений досвід участі EGTC та громад і регіонів України у програмах Interreg, можна визначити актуальність проведення наукового дослідження щодо розвитку українського територіального співробітництва як секторальної політики, яка починається зі створення першого Карпатського Єврорегіону у 1993 році, розвивається із заснуванням першого EGTC «Тиса» у 2015 році за участю Закарпатської обласної ради [15], та формується як тематична дія щодо розробки інструментарію участі громад та регіонів України у Європейській транскордонній платформі для отримання досвіду участі EGTC у програмах Interreg, як нового соціально-економічного утворення та функціонального типу територій, ґрунтуючись на багаторічній співпраці з АЕВР, її досвіді діяльності у сфері багаторівневого управління розвитком транскордонного співробітництва та інтеграції європейських прикордонних регіонів.

Такі дії, на наш погляд, будуть сприяти виконанню положень Плану України, який є інструментом прискорення вступу України до ЄС на основі здійснення кроків із відновлення, реконструкції та модернізації України у контексті положень розділу 9 «Децентралізація та регіональна політика» та Реформи 3 «Посилення розробки та впровадження регіональної політики» щодо розвитку багаторівневого управління, наближення системи управління регіональним розвитком до процедур та передового досвіду ЄС і сприяння розвитку партнерства, міжмуниципального, міжрегіонального та транскордонного співробітництва [16].

Отже, програми Interreg є впливовим інструментом розвитку суттєвих особливостей європейських прикордонних територій через транскордонну, міжрегіональну та транснаціональну співпрацю, а також підтримки розвитку соціально-економічних утворень європейської інтеграції, а саме прикордонних та транскордонних міст та регіонів, європейських груп територіального співробітництва, єврорегіонів, євроміст та євrorайонів, транскордонних робочих спільнот, асоціацій.

Розв'язання євроінтеграційного завдання щодо встановлення зв'язків з європейськими групами територіального співробітництва для посилення участі громад та регіонів України у програмах Interreg можна розглядати у площині встановлення контактів з Європейською транскордонною платформою через продовження взаємодії з АЕВР.

Перспективи подальших досліджень полягають в розробці секторальної політики розвитку українського територіального співробітництва як складника євроінтеграційного процесу синхронізації та гармонізації регіональної політики України та політики територіальної згуртованості ЄС, на основі досвіду участі громад та регіонів України у розвитку транскордонного співробітництва, застосування кращого досвіду розвитку європейського територіального співробітництва у контексті створення різних типів функціональних регіонів, сферою діяльності яких є розвиток транскордонного, міжрегіонального та транснаціонального співробітництва.

Список використаних джерел

1. Ukraine 2024 Report. Brussels: European Commission, 2024. 104 p. URL: https://enlargement.ec.europa.eu/document/download/1924a044-b30f-48a2-99c1-50edeac14da1_en?filename=Ukraine%20Report%202024.pdf (date of access: 24.03.2026).
2. Syromolot E., Gavkalova N. Some aspects of the functioning of the European integration mechanism of public management of territorial development. *Development Management*. 2025. Vol. 24, № 4. P. 57–71. DOI: 10.63341/devt/4.2025.57 (date of access: 24.03.2026).
3. Про міжнародне територіальне співробітництво України: Закон України від 24.04.2024 № 3668-IX. *Верховна Рада України: офіційний вебпортал парламенту України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3668-20#Text> (дата звернення: 24.03.2026).
4. Сиромолот Е. А. Деякі аспекти процесу синхронізації та гармонізації політик регіонального розвитку України та територіальної згуртованості ЄС. *Public management*. 2025. № 3(44). С. 28–35. DOI: 10.32689/2617-2224-2025-3(44)-4 (дата звернення: 24.03.2026).
5. Сиромолот Е. А. Секторальна підтримка як технологія євроінтеграційного механізму публічного управління розвитком територій. *Публічна політика і державне управління в умовах війни: матеріали міжнар. науково-практ. конф., м. Вінниця, 12 квіт. 2024 р. Вінниця, 2024. С. 144–149. URL: https://jppasa.donnu.edu.ua/article/view/15736* (дата звернення: 24.03.2026).
6. Territorial Cooperation in Europe – A Historical Perspective. *European Commission*. 2015. URL: https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/brochures/2015/territorial-cooperation-in-europe-a-historical-perspective (date of access: 24.03.2026).
7. Programmes. *Interreg EU*. URL: <https://interreg.eu/programmes/> (date of access: 24.03.2026).
8. Regulation (EU) 2021/1059 of the European Parliament and of the Council of 24 June 2021 on specific provisions for the European territorial cooperation goal (Interreg) supported by the European Regional Development Fund and external financing instruments: Regulation of 24.06.2021 no. 32021R1059. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2021/1059/oj/eng> (date of access: 24.03.2026).
9. Шість історій успіху проєктів Interreg в Україні. *Cities4Cities*. URL: <https://cities4cities.eu/shist-istorij-uspihu-proyektiv-interreg-v-ukrayini/> (дата звернення: 24.03.2026).
10. Програми співробітництва Interreg, доступні українським громадам. *U-LEAD з Європою*. URL: <https://u-lead.org.ua/news/569> (дата звернення: 24.03.2026).

11. European Grouping of Territorial Cooperation. *European Committee of the Regions*. URL: <https://cor.europa.eu/en/our-work/cooperations-and-networks/european-cross-border-platform/european-grouping-territorial-cooperation> (date of access: 24.03.2026).
12. First EGTC to manage Interreg Programme. *Euroregion Baltic*. URL: <https://www.eurobalt.org/first-egtc-to-become-a-programme-managing-authority/> (date of access: 24.03.2026).
13. The European Cross-Border Platform. *AEBR*. URL: <https://www.aebr.eu/4780/> (date of access: 24.03.2026).
14. IX CB School, AEBR General Assembly 2025 & European Cross-Border Platform Annual Meeting. *AEBR*. URL: <https://www.aebr.eu/aebr-genass-and-ecbp-annevent-2025/> (date of access: 24.03.2026).
15. The press service of the NAS of Ukraine. *The National Academy of Sciences of Ukraine*. URL: <https://old.nas.gov.ua/EN/Messages/Pages/View.aspx?MessageID=6306> (date of access: 24.03.2026).
16. Ukraine Plan: розпорядж. Каб. Міністрів України № 244-р: станом на 18 берез. 2024 р. URL: <https://me.gov.ua/view/444634c4-aa4f-4bc7-8f8c-58247fbbe29e> (дата звернення: 24.03.2026).

АВТОНОМНІСТЬ ПОНЯТТЯ ПОЛІТИЧНОЇ МЕДІАЦІЇ: ВІД УПРАВЛІНСЬКОЇ ПРОЦЕДУРИ ДО ІНСТИТУТУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВНУТРІШНЬОПОЛІТИЧНОЇ СТАБІЛЬНОСТІ

Лобода Дмитро

здобувач третього рівня вищої освіти
кафедри політології та державного управління,
Донецький національний університет імені Василя Стуса
(керівник – проф. Олена Чальцева)
ORCID: 0009-0000-2762-1753

Інституціоналізація механізмів врегулювання конфліктів є необхідною умовою адаптивності сучасних політичних систем до внутрішньої нестабільності. Явище політичної медіації в Україні та світі наштовхується на проблему термінологічної ентропії. У сучасному політологічному дискурсі поняття політичної медіації досліджується крізь різні призми – соціологічну, правову, публічно-управлінську, конфліктологічну тощо. Таке розмаїття підходів, збагачуючи науковий пошук, водночас створює концептуальну пастку: механічне перенесення визначень із суміжних дисциплін у політичну науку розмиває суб'єктно-об'єктні межі феномену. Метою цього дослідження є систематизація категоріального апарату та обґрунтування потреби, що в інституційному вимірі політики поняття «політична медіація» потребує автономного визначення, відмінного від суміжних категорій.

У сучасній західній політології, зокрема у працях Е. Аменти, Б. Каррузерса та І. Зілан, домінує соціологічна призма, де політична медіація розглядається як